

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

udomačile, da bi jim slovnica dala isto domovinsko pravico kakor »železo-
vemu sulfatu« ali »križevemu tednu«. Slovenske »bule« (str. 35) niso tako
sladke kakor mohamedanske in bi se bilo treba njih tovarišicam »piskačicam«
na ljubo kako drugače pomagati.

Opombe koncem knjige dobro in točno pojasnjujejo komedijo. Izpod
Bradačevega peresa bi si želeli še več Aristophana v domači besedi.

A. Budal.

Dr. Iv. Lah: Pepeluh. Oder. Zbirka gledaliških iger, 14. zvezek. V Ljub-
ljani 1926. Izdaja Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga. Str. 72.

Ta »narodna pravljica v šestih dejanjih« — prvo in šesto dejanje sta le
sliki in tudi avtor govori v »Dodatku« o slikah — je dramatizirana pravljica
o Pepeluhu, ki je jedel kruh iz pepela, dobil na očetovem grobu čudežno
srebrno piščalko in postal po treh uspelih tekmah kralj v deveti deželi.

Celotno pravljico izvemo šele v »Dodatku« in tu učinkuje mnogo eno-
vitejši nego prej njena dramatizacija, kolebajoča med čisto otroško pravljico,
politično farso in visoko državniško igro. Odrska razporedba je mnogo spret-
nejša nego pesniška izvedba posameznih prizorov, zato bo večina odrov igro
uprizarjala z mnogimi okrajšavami, pa ne iz tehničnih razlogov, kakor
domneva avtor, temveč da se izogne nekaterim jezikovno in vsebinsko
plehkobnim stranem.

Babičino pripovedovanje nas kot prolog lepo uvede v pravljico. Slika na
očetovem grobu s prikaznijo iskrega konja, krasne kraljične in prestola
tvori učinkovit začetek. V drugi sliki je že avtor sam srečno nadomestil
prvotne pridigarske govore svetovalcev z baleti, izmed katerih sta prvi in
tretji še nekam v skladu z bogastvom in modrostjo, glavnima znakoma prvega
in tretjega snubača, neprimeren pa je drugi, ki bi moral izražati junaštvo,
a kaže z orientalskimi plesi odalisk prej njegovo nasprotje. Norčevo modro-
vanje je mestoma preobširno in preresno, saj se včasih zdi, da je norec prvi
minister, a ministri da so dvorski norci. Take pojmovne zmede ne smemo
zanašati v glave naše šolske mladine, kateri je igra predvsem namenjena.
Čeprav so včasih v Jugoslaviji ministrske prilike in usode zares take, da
izzivajo podsmeh. Lah si je tega podsmeha malo preveč privoščil in ga je
izlil na nepravem mestu.

Igra je pisana v peterostopnih jambih, ki mestoma prehajajo v prozo.
Stihe krasijo tudi stiki. Toda ta okrasek Lahovi Muzi čisto slabo pristoji, ker
so stiki včasih le navidezni (kralj — pozval, sen — meglen, bogastvo — ju-
naštvo, dela — nedelja, zadovoljni — polni, tedaj — teboj) in večkrat pesnika
zavedejo, da radi tega lažnivega lepotila jeziku zdravo lice skvari, n. pr.:

ker kralj ima edino svojo hčer,
in tega nihče še omenil ni,
da včasih ni po srcu nam k a t e r. (Str. 12).

Slovniško nasilje zagreši Lah z vrstico: »Da nihče ni iz vas pogodil p r a v o«
(str. 13) namesto »pravega« ali »prav« samo radi stika z »veljavo«. Podobno
piše: »Sedaj priznal si, da imam jaz p r a v o« (str. 15) namesto »prav«. Pri-
siljeno zveni »od dne do d n e v a« (str. 25). Po češkem »předkládati« tudi Lah
»to poročilo svoje vam predklada« (str. 40) radi besede »vlada«, drugače bi ga
»predlagal«. Nedopustno drzen postane z vrstico: »in če preiščete vsa
s k r i t a k o t a« (str. 40) po zgledu »mlada pota«, da dobi stik za vrstico:

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

«O ne, gospod, to je velika zmota.» Zmota je res velika; naš jezik ni še tako hermafroditski, da bi smel kdo tako samovoljno mešati njegove spole. Lah vabi «na svate» (str. 58) namesto «v svate», ker mu je treba še enega zloga. Iz tega razloga «više plača» (str. 67) namesto «več». Včasih se rabijo iste besede v pravilni in nepravilni obliki: «bleščati» (str. 8, 9) in «bliščati» (str. 59), «udariti» (str. 22) in «vdariti» (str. 22) — tudi izven stiha —, «rajši» in «rajše», «kraljična» in «kraljičina». Uršo Plut se še zmerom išče: «ker se na čudežen način na svetu ne dobi zakladov» (str. 29); prav: se ne dobe zakladi. Naj omenim še nekaj važnejših nepravilnosti: «izgleda bolj častitljivo» (str. 4), «pride z ozadja» (str. 6), «obdan od škratov» (str. 8), «odide pri drugi strani» (str. 9), «škrinjica» (str. 10) in «škrinja» (str. 34), «zazdeha» (str. 20 in drugod), «mal presledek» (str. 20) in «mal premor» (str. 50), «dedščina» (str. 60, 66), «nazivlja» (str. 69), «kraljičina ga roka je zadela» (str. 55) bi pomenilo roko kraljice, avtor pa misli roko kraljične, «bi do noči ne bil gotov» (str. 21) v pomenu «bi ne končal», «našel ne bom nič gotovega» (str. 53) namesto «storjenega», «zmiraj» (str. 23), «postane naslednik kralja» (str. 31) namesto «kraljev naslednik», «se ima vršiti tekma» (str. 33), «se posedajo» (str. 44). Površnost se kaže v tem, da v drugem, tretjem in petem dejanju ni označen prvi prizor, v petem pa četrtega ni (vsaj po številki, če ne po vsebini). Ohlapna verzifikacija spominja na Aškerčevo poezijo zadnjih let: treba jo je tem huje grajati, ker se zdi, da ne izvira iz nemoči, kakor pri izčrpanem Aškercu, temveč iz očitne malomarnosti.

Naše slovstvo ni bogato z dobro dramatiziranimi pravljičami. «Pepeluh» sicer ni vzorno delo, a se vendar ne sme prištevati k popolnoma ponesrečenim poskusom.

A. Budal.

S R B S K O - H R V A T S K A D E L A

Poezije Božidara Kovačevića. Beograd. S. B. Cvijanović. 1926.

V skromni opazki na koncu knjige je označil pesnik prvo knjigo svojih verzov — «knjigo iskanja». Hotel je povedati, da je njegova dosedanja poezija, ki jo je povezal v dokaj obsežno zbirko (153 strani), sad mnogih let, menda enega desetletja; v tem času se je njegova pesniška osebnost oblikovala in iskala vnanjih izrazov svoji notranji vsebini. Vendar pa pesnikova avtokritična opazka velja le deloma, zakaj Kovačević je stopil pred nas tako zrel, samozavesten in jasen, da v njegovi knjigi ni drugega iskanja razen onega, ki mora po naravnem zakonu spremljati umetnika do zadnjega diha. Kovačevićeva pesniška osebnost je dovršena; ta zbirka je njen viden izraz, naslednje utegnejo biti zgolj izpopolnitev ali pa več ali manj potencirani odtenki tega, kar vidimo tu v prvih, krepkih potezih.

Božidar Kovačević nam priča, da je lahko lirika tudi v mladi pesniški generaciji tako svetla in čista kot je bila pri najboljših umetnikih za časa prevladujočega l'art pour l'arta ali simbolizma. V nji ne najdeš tistega intelektualizma, ki zavoljo problemov, katere skuša razvozljati pesnikova intuicija, nerodno zabriše odtenke lepote in zmede pristno, neposredno občutje, niti praznega verbalizma, ki često zapelje ekspresioniste tja, kjer ni ne umetnosti ne poezije. Za take vabe je Božidar Kovačević nedovzet, ker je krepka pesniška natura in mu ni mar za modne kaprice in apotekarske etikete. Vendar pa je njegova osebnost vseskozi moderna. Kovačević se ne odtuja času in aktualnosti; reagira na burno valovanje naših dni, umeva